

ע"פ 2202/17 - מוחמד חסארמה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 2202/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המערער:

מוחמד חסארמה

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה, בעפ"ת 4972-03-17, מיום 7.3.2017, שניתנה על ידי כב' השופט א' טובי

תאריך הישיבה: כ"ג באדר התשע"ז (21.03.2017)

בשם המערער:

עו"ד ראפת אסדי

בשם המשיבה:

עו"ד קרן רוט

החלטה

1. לפני ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט א' טובי), בעפ"ת 4972-03-17, מיום 7.3.2017, בגדרה נדחתה בקשתו של המערער לעיכוב ביצוע עונש מאסר בפועל, אשר הושת עליו במסגרת גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בעכו (כב' השופט א' קאופמן), בפ"ל 5530-12-13, מיום 18.1.2017.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המערער הוגש כתב אישום לבית משפט השלום לתעבורה בעכו (להלן: בית המשפט לתעבורה), אשר ייחס לו את ביצוע העבירות הבאות: אי ציות להוראות שוטר, בניגוד לתקנה 23(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961; נהיגה בקלות ראש, לפי סעיף

עמוד 1

62(2) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה; ונהיגה ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 24.10.2011, בשעה 19:00 לערך, נהג המערער ברכב פרטי מסוג רנו מגאן, בכפר בענה. בנסיבות אלו, על פי הנטען, לא ציית המערער להוראות שוטרים, ונמלט מהם בנסיעה פרועה, תוך נהיגה בקלות ראש וסיכון עוברי דרך. עוד נטען בכתב האישום, כי המערער נהג ברכב, שעה שהיה תחת פסילה שיפוטית מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה, אשר הוטלה עליו בבית המשפט לתעבורה בצפת, בפ"ל 6451-02-10, למשך 50 חודשים, החל מיום 28.4.2010; כי המערער נהג ברכב ללא רישיון תקף, לאחר שתוקף רישיונו פג בחודש ספטמבר 2004; וכי המערער נהג מבלי שהיה ברשותו ביטוח בר-תוקף.

3. בתחילה, כפר המערער בעובדות אשר יוחסו לו בכתב האישום, ולפיכך, נקבע דיון לצורך שמיעת הראיות, ליום 12.6.2015. ואולם, לדיון האמור, לא התייצבו המערער או סניגור מטעמו. לאור זאת, שמע בית המשפט לתעבורה, באותו היום, את עדותם של חלק מעדי התביעה, ולאחר מכן, הרשיע את המערער, בהיעדרו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

4. טרם שנשמעו הטיעונים לעונש, הוגשו לבית המשפט לתעבורה שני תסקירים בעניינו של המערער. בתסקיר הראשון, מיום 23.5.2014, ציין שירות המבחן כי המערער לא לקח אחריות על האירוע, ו"דבק בעמדתו הקורבנית". לאור האמור, שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית בעניינו של המערער. לאחר קבלת התסקיר, טען סנגורו של המערער בפני בית המשפט לתעבורה, כי חלה אי הבנה בין המערער לקצין המבחן, וזאת בגין "אי שליטה בשפה העברית". בית המשפט לתעבורה נעתר לבקשת סנגורו של המערער, והפנה את המערער פעם נוספת לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר נוסף בעניינו. ביום 23.8.2016, הוגש לבית המשפט לתעבורה תסקיר משלים מטעם שירות המבחן, במסגרתו נאמר כי המערער "קיבל אחריות מלאה" על מעשיו, והסביר כי הוא נמלט מהשוטרים עקב כך שפחד מהשלכות מעשיו, עת נהג ברכב בזמן פסילה. המערער טען בפני שירות המבחן, כי הטלת עונש מאסר על המערער עלולה לגרום להידרדרות תפקודית ורגשית בחייו ובחיי משפחתו. בסופו של יום, המליץ שירות המבחן, "לאחר התלבטות", כי יוטל על המערער צו מבחן למשך 18 חודשים, במהלכו ישתלב המערער בטיפול בתחום התעבורה, במסגרת שירות המבחן, וכי יושת על המערער עונש של שירות לתועלת הציבור, בהיקף של 180 שעות.

5. ביום 18.1.2017, ניתן גזר דינו של בית המשפט לתעבורה, בעניינו של המערער. במסגרת גזר הדין, דחה בית המשפט לתעבורה את המלצתו של שירות המבחן לעניין העונש, בציינו כי אין הצדקה להימנע מהפעלת עונש המאסר המותנה, אשר הושת על המערער בגין הרשעתו הקודמת, בפ"ל 6451-02-10. בפתח דבריו, עמד בית המשפט לתעבורה על חומרתה של עבירת הנהיגה בזמן פסילה, אשר הוגדרה בפסיקת בית משפט זה כ"סטירת לחי" לשלטון החוק (רע"פ 2221/11 הראל נ' מדינת ישראל (24.3.2011)). לאחר מכן, הזכיר בית המשפט לתעבורה, כי במקרה דנן, אין מדובר בעבירה הראשונה של המערער, אשר נתפס נהג תחת פסילה כבר בשנת 2010; וכי לעבירת הנהיגה בזמן פסילה נלוו, במקרה הנוכחי, עבירות חמורות של נהיגה בקלות ראש ואי ציות לשוטרים. בנסיבות אלו, קבע בית המשפט לתעבורה, כי מתחם העונש ההולם "יהיה בין תקופה שניתן לרצותה בעבודות שירות ועד לעשרה חודשי מאסר".

בבואו לקבוע את עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה, נתן בית המשפט לתעבורה את דעתו, לשיקולים הבאים לקולה: חלופ

הזמן הרב, כ-6 שנים, מעת שביצע המערער את העבירות נשוא כתב האישום, ועד למועד גזר הדין; העובדה כי במהלך התקופה האמורה לא נזקפו לחובת המערער עבירות נוספות; וכן העובדה כי "כתב האישום עצמו הוגש באיחור משמעותי, אשר דומה כי לפחות חלקו לא היה מוצדק". לאור השיקולים שפורטו לקולה, מצא לנכון בית המשפט לתעבורה, "לחרוג מהכלל ולקבוע כי המאסר המותנה יופעל בחופף לעונש בתיק זה, ולא במצטבר לו". יחד עם זאת, הזכיר בית המשפט לתעבורה, כי לחובתו של המערער הרשעות קודמות, בעבירה של נהיגה בשכרות, משנת 2006, ובעבירות של נהיגה בשכרות ונהיגה בזמן פסילה, משנת 2010.

לאור האמור במכלול, גזר בית המשפט לתעבורה, ביום 18.1.2017, על המערער את העונשים הבאים: 3 חודשי מאסר בפועל; הפעלת 7 חודשי מאסר מותנה, אשר הושתו של המערער, ביום 28.4.2010, בגין הרשעתו בפ"ל 6451-02-10, בחופף לעונש שהוטל, כך שעל המערער לרצות 7 חודשי מאסר בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המערער עבירה של נהיגה בזמן פסילה או נהיגה בלא רישיון תקף "שאינה מסוג ברירת משפט", למשך שלוש שנים מיום שחרורו של המערער ממאסר; פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה, לתקופה של 10 שנים; וחתימה על התחייבות כספית, בסך 5,000 ₪, לפיה ימנע המערער מביצוע העבירות בהן הורשע, במשך שנתיים.

6. ביום 2.3.2017, הגיש המערער ערעור לבית המשפט המחוזי (להלן: הערעור בהליך העיקרי) אשר נסב על גזר דינו של בית המשפט לתעבורה. בד בבד, הגיש המערער לבית המשפט המחוזי בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל, אשר הושת עליו, עד להכרעה בערעור בהליך העיקרי.

7. בהחלטתו מיום 5.3.2017, קבע בית המשפט המחוזי כי דיון בבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר יתקיים ביום 7.3.2017, תוך שבית המשפט המחוזי הבהיר, כי לא נעלמה מעיניו העובדה כי המועד להתייצבותו של המערער לתחילת ריצוי עונשו, נקבע במועד מתן ההחלטה, קרי יום 5.3.2017. בית המשפט המחוזי ציין, בהקשר זה, כי הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר הוגשו ברגע האחרון, ובנסיבות אלו, "אין לו [למערער] להלין אלא על עצמו". לפיכך, קבע בית המשפט המחוזי כי המערער יתייצב "לתחילת ריצוי עונשו לאלתר", ויובא לדיון, שנקבע בבקשה לעיכוב ביצוע, על ידי שירות בתי הסוהר.

8. ביום 7.3.2017, לאחר שהתקיים דיון בבקשתו של המערער לעיכוב ביצוע עונש המאסר, דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה. תחילה, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו לחומרת העבירות בהן הורשע המערער. בית המשפט המחוזי ציין, בהקשר זה, כי אין מדובר בעבירה, החמורה כשלעצמה, של נהיגה בזמן פסילה בלבד, אלא בביצוע העבירה האמורה לצד עבירות נלוות אחרות, ובהן אי ציות להוראת שוטרים, תוך ניסיון המלטות וסיכון עוברי דרך. בנסיבות אלה, ציין בית המשפט המחוזי, כי "ספק אם ניתן לקבוע כי סיכויי הערעור להתקבל טובים". בהמשך דבריו, קבע בית המשפט המחוזי כי גם עברו התעבורתי של המערער "עומד לו לרועץ", שכן "כשנה עובר לביצוע העבירה נשוא הדיון, גזר בית המשפט לתעבורה בצפת על [המערער] 50 חודשי פסילה בפועל לאחר הרשעתו בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, בהיעדר רישיון נהיגה תקף וביטוח תקף". מלבד זאת, הזכיר בית המשפט המחוזי, כי המערער הורשע בעבר בביצוע עבירות נוספות, ובהן: נהיגה בשכרות; נהיגה בזמן שרישיון הרכב פקע; נהיגה בקלות ראש; אי ציות להוראות שוטר; ועוד. בנוסף, התייחס בית המשפט המחוזי לתקופת המאסר הקצרה באופן יחסי (7 חודשי מאסר בפועל), אשר הושתה על המערער, בצינו כי "עובדה זו אינה חזות הכל ולצידה יש לשקול טעמים אחרים". עוד ציין בית המשפט המחוזי, כי המועד

לשמיעת הערעור בהליך העיקרי נקבע ליום 5.4.2017, ולפיכך, אין חשש כי המערער ירצה חלק ניכר מעונשו טרם שמיעת הערעור. לבסוף, הטעים בית המשפט המחוזי, כי מאחר שהמערער החל בריצוי עונשו, נדרשים טעמים מיוחדים כדי להצדיק את עיכוב ביצוע עונש המאסר. על יסוד האמור, דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר.

הערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי

9. בערעור שלפניי טוען המערער, כי שגה בית המשפט המחוזי משדחה את בקשתו של המערער לעיכוב ביצוע עונש המאסר, שכן המערער עומד בקריטריונים אשר נקבעו בפסיקה לעניין זה (ע"פ 111/99 שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241 (2000) (להלן: הלכת שוורץ)). עוד לטענת המערער, ככל שבית המשפט הדין בערעור בהליך העיקרי, "יקבל את הערעור ויאריך את המאסר המותנה, על פי המלצת שירות המבחן, הרי שלא יאלץ המערער לרצות אף יום של מאסר בפועל". נטען בנוסף, כי על פי הפסיקה, "אף אם החל נאשם בריצוי עונש מאסר אין הדבר מהווה עילה שלא לעכבו"; כי בית המשפט המחוזי שגה, עת לא התייחס לכך שהמערער היה משוחרר במשך התקופה שממועד ביצוע העבירות ועד למתן גזר הדין; כי תקופת המאסר שהושתה על המערער הינה קצרה, ובמקרים מסוג זה, "הנטייה תהא שכן להורות על עיכוב ביצוע המאסר"; וכי בית המשפט המחוזי התעלם מקיומן של מספר נסיבות חריגות בעניינו של המערער, ובהן העובדה כי זהו מאסרו הראשון, והחשש כי עלול להיגרם לו ולילדיו נזק בלתי הפיך, בעקבות מאסרו. לאור האמור, התבקש בית משפט זה לקבל את הערעור, ולהורות על עיכוב ביצוע עונש המאסר אשר הושת על המערער.

10. בתגובתה, הביעה המשיבה את התנגדותה לעיכוב ביצועו של עונש המאסר שהוטל על המערער. לטענת המשיבה, נדרשים טעמים מיוחדים כדי להצדיק את קטיעת מהלכו של ריצוי מאסרו של נאשם שכבר החל בריצוי עונשו, ואלה אינם מתקיימים בעניינו של המערער. עוד טוענת המשיבה, כי סיכויי הערעור בהליך העיקרי אינם גבוהים, שכן טענותיו של המערער נסובות אך ורק על חומרת העונש. כמו כן, נטען כי מעשיו של המערער הינם חמורים, וכי במעשים אלו, "העיד המערער על עצמו, פעם נוספת, כי דבר החוק הינו ממנו והלאה ואין מורא החוק עליו". המשיבה הדגישה בנוסף, כי מועד הדיון בערעור בהליך העיקרי נקבע ליום 5.4.2017, ומשכך, אין לקבל את טענתו של המערער, לפיה עלול להיגרם לו נזק בלתי מידתי, ככל שערעורו יתקבל. בהתייחס לחלוף הזמן, כ-6 שנים מיום ביצוע העבירות ועד למועד גזר הדין, טוענת המשיבה כי "אין בנתון זה לבדו כדי להכריע את הכף", וכי עיכובים רבים במשפטו של המערער נבעו מבקשות שונות, שהוגשו מטעם המערער עצמו.

11. במהלך הדיון בערעור שהתקיים בפניי, ציין בא-כוחו של המערער, עו"ד ראפת אסדי, כי קיימת סבירות שהדיון בערעור הנסב על חומרת העונש לא יתקיים ביום 5.4.2017, שכן ההגנה מתכוונת לבקש את דחיית הדיון, ממספר סיבות. בהתייחס לסיכויי הערעור, טען עו"ד אסדי, כי ייתכן שערכאת הערעור תורה על הארכת תוקפו של המאסר המותנה, שכן עונש מאסר הינו "פתרון אחרון", עת עסקינן בעבירות תעבורה, וזאת בעיקר "כאשר מונח על המאזניים הליך שיקום". עו"ד אסדי הוסיף וטען, כי לאור התמשכות ההליכים בעניינו של המערער, שיקומו של המערער בתקופה שחלפה מעת ביצוע העבירות, נסיבותיו האישיות, וסיכויי הערעור יש מקום להורות על עיכוב ביצוע עונש המאסר.

באת-כוחה של המשיבה, עו"ד קרן רוט, טענה מנגד כי אין כל סיבה שהדיון בערעור בהליך העיקרי יידחה, וכי נראה שהמערער ממתין "לדקה ה-90" לצורך הגשת הבקשה לעיכוב ביצוע והבקשה לדחיית מועד הדיון. אשר לסיכויי הערעור, נטען כי אלו אינם

גבוהים, שכן העונש שהושת על המערער מבוסס, בעיקרו של דבר, על הפעלת עונש מאסר מותנה, ובשים לב לעברו התעבורתי של המערער.

דיון והכרעה

12. הלכה מושרשת היא, כי עונש מאסר אשר הושת על נאשם, יבוצע מיד לאחר שנקבע עונשו, ואין די בהגשת ערעור כדי להצדיק את עיכוב ביצוע העונש. יחד עם זאת, לבית המשפט מסור שיקול דעת להורות, בנסיבות מיוחדות, על עיכוב ביצוע העונש. בין השיקולים הצריכים לעניין, על בית המשפט ליתן דעתו לחומרת העבירות בהן הורשע הנאשם ונסיבות ביצוען; משכה של תקופת המאסר שנקבעה; טיב הערעור וסיכויי להתקבל; עברו הפלילי של הנאשם; התנהגותו של הנאשם במהלך המשפט; ונסיבותיו האישיות של הנאשם (הלכת שוורץ; ע"פ 5493/16 ירושלמי נ' מדינת ישראל (25.7.2016); ע"פ 5143/15 פלוני נ' מדינת ישראל (6.8.2015)). לשיקולים אלו עשוי להצטרף שיקול נוסף, התומך בדחיית הבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר, וזאת כאשר הנאשם כבר החל בריצוי עונשו. במקרים כגון דא, נדרשים טעמים מיוחדים כדי להצדיק את קטיעתו של עונש המאסר (ראו, למשל, ע"פ 5049/15 פלוני נ' מדינת ישראל (5.8.2015); ע"פ 5939/12 פשקוב נ' מדינת ישראל (5.9.2012); ע"פ 2818/10 נג'אר נ' מדינת ישראל (7.10.2010)).

13. סבורני, כי יישום ההלכה הנוהגת בנסיבות המקרה דנן, מביא לידי מסקנה, כי אין להורות על הפסקת ריצוי מאסרו של המערער, עד להכרעה בערעור בהליך העיקרי.

אציין, תחילה, מבלי לקבוע מסמרות בדבר, כי סיכויי ההצלחה בערעור, במובן זה שיוחלט על הארכת תוקפו של המאסר המותנה, חלף מאסרו של המערער מאחורי סורג ובריח, אינם גבוהים לטעמי. אין להקל ראש בחומרת מעשיו של המערער, אשר נתפס כשהוא נוהג בשעת פסילה, ואף הגדיל לעשות כאשר לא ציית להוראות השוטרים, וניסה להימלט מהמקום, תוך גרימת סיכון לעוברי אורח. ביתר שאת אמורים הדברים, שעה שהמערער ביצע את העבירות כאשר עונש מאסר מותנה בר הפעלה, מרחף מעל לראשו, דבר אשר לא הרתיעו מביצוע המעשים. בנוסף, הנסיבות הרלבנטיות לקולה בעניינו של המערער (ובראשן חלוף הזמן מעת ביצוע המעשים ועד למועד גזר הדין), לא נעלמו מעיניו של בית המשפט לתעבורה, והן אף הביאו להקלה משמעותית בעונשו של המערער, עת נחפף במלואו עונש המאסר המותנה שהופעל בעניינו. בנסיבות אלו, אין לומר כי סיכויי הערעור הינם גבוהים, ומצדיקים כשלעצמם עיכוב ביצוע. לכך יש להוסיף את העובדה שהמערער החל בריצוי עונשו, ואינני מוצא בעניינו "טעמים מיוחדים" המצדיקים את קטיעת מאסרו, בשלב זה.

עוד אציין, כי חרף תקופת המאסר הקצרה באופן יחסי (7 חודשים), אשר הושתה על המערער, אין חשש ממשי כי תכלית הערעור תסוכל, אם לא יעוכב ריצוי עונש המאסר שהמערער החל בו. זאת, בשים לב לעובדה כי מועד הדיון בערעור בהליך העיקרי, נקבע ליום 5.4.2017. יובהר, בהקשר זה, כי אין בעובדה כי בכוונתו של המערער לבקש את דחיית הדיון בערעור, כדי להצדיק את הפסקת ריצוי עונש המאסר שהושת עליו.

לבסוף, לא ניתן לסיים את הדיון מבלי להתייחס להתנהלותו של המערער, אשר הגיש את בקשת עיכוב הביצוע לבית המשפט עמוד 5

המחוזי, ביום ה', 2.3.2017, כאשר המועד שנקבע לתחילת ריצוי עונשו, חל ביום א', 5.3.2017. יפים לעניין זה דבריה של השופטת (כתוארה אז) מ' נאור, לפיהם "אין מקום להגשת בקשות 'בדקה התשעים', מתוך תקווה כי קוצר הזמן די יהיה בו כדי להביא לעיכוב ביצוע העונש" (רע"פ 2588/12 עבאסי נ' מדינת ישראל (29.3.2012); וראו גם רע"פ 7773/16 חננאל נ' מדינת ישראל (15.11.2016)).

14. לאור האמור במכלול, הערעור נדחה בזאת.

ניתנה היום, כ"ד באדר התשע"ז (22.3.2017).

ש ו פ ט